

Beräkning av justerad utnyttjningsgrad

Elnätsföretagen rapporterar in utnyttjningsgraden till Energimarknadsinspektionen, Ei, en gång per år. Det görs i samband med inrapportering av årsrapporter. Från och med 2028, när intäktsramar 2024–2027 stäms av, kan elnätsföretagen även skicka in en justerad utnyttjningsgrad om de haft en ökad lokal produktion i nätet, det vill säga nya anläggningspunkter som har tagits i drift tidigast den 1 januari året efter normperiodens¹ slut och som enbart ansluter produktionsanläggningar.

Den justerade utnyttjningsgraden rapporteras in till Ei var fjärde år om elnätsföretaget haft en ökad lokal produktion, och värden för alla fyra år i tillsynsperioden rapporteras då in senast 31 mars året efter tillsynsperiodens slut. Rapporteringen av justerad utnyttjningsgrad är inte en del av årsrapporteringen.

Utnyttjningsgraden beräknas och rapporteras som tidigare

Utnyttjningsgraden som elnätsföretagen årligen rapporterar in i årsrapporten ska fortsatt rapporteras in i årsrapporten och används i incitamentet för effektivt nätutnyttjande i intäktsramsregleringen. Beräkningen av utnyttjningsgraden som finns beskriven i handboken för rapportering i Neon² ska användas. Normen för att beräkna incitamentet är alltid utnyttjningsgraden. Även utfallet baseras på utnyttjningsgraden om elnätsföretaget inte haft ökad lokal produktion och skickar in en justerad utnyttjningsgrad, då används i stället justerad utnyttjningsgrad för utfallet i incitamentet.

Beräkning av utnyttjningsgrad och justerad utnyttjningsgrad

Utnyttjningsgrad och justerad utnyttjningsgrad (som kan rapporteras senast sista mars 2028) beräknas på samma sätt, skillnaden är vilka punkter (gränspunkter och anläggningspunkter) som inkluderas i beräkningen.

Utnyttjningsgraden och justerad utnyttjningsgrad beräknas genom att ta kvoten mellan medelvärdet av samtliga dygnsmedeleffekter och medelvärdet av de fyra högsta dygnsmaxeffekterna under ett kalenderår enligt EIFS 2023.6.

Vid beräkning av utnyttjningsgraden och justerad utnyttjningsgrad ska gränspunkter som elnätsföretaget är skyldig att mäta överförd energi och flöde i, enligt förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av

¹ Normperioden är 2018–2021, den löper fyra år och börjar sex år innan tillsynsperiodens början.

² Rapportering i Neon - Årsrapporter och Drift- och affärsförhållanden, [Rapportering i Neon](#)

överförd el, undantas. Det innebär att dessa gränspunkter inte ska ingå i beräkningen av de ingående summerade timeffektuttagen.

Medeleffekten ska beräknas för varje kalendertimme under kalenderåret och för varje gränspunkt.

- En inmatad medeleffekt från ett angränsande elnät till det egna elnätet ska anges med positivt tecken.
- En uttagen medeleffekt från det egna elnätet till ett angränsande elnät ska anges med negativt tecken.

Medeleffekten i samtliga gränspunkter summeras för varje timme. Detta ger en summerad effekt för den timmen. Timmedeleffekten (ibland benämnt som "summerat timeffektuttag") är absolutbeloppet av den summerade effekten för den timmen. Absolutbeloppet ska beräknas både om det finns en gränspunkt eller flera gränspunkter i elnätet.

Medelvärde av de fyra högsta dygnsmaxeffekterna (olika dygn) under ett kalenderår beräknas på motsvarande sätt som för medeleffekten, där dygnsmaxeffekten är den högsta timmedeleffekten under ett dygn.

Justerad utnyttjningsgrad

Vid beräkning av den justerade utnyttjningsgraden ska även nya anläggningspunkter som har tagits i drift tidigast den 1 januari året efter normperiodens slut och som enbart ansluter produktionsanläggningar undantas. Det innebär att de inkluderas i beräkningen av de ingående summerade timeffektuttagen. Dessa produktionsanläggningar får enbart förbruka el från elnätet eller förbruka el från egen produktion i syfte att driva produktionsanläggningen. Därmed ska exempelvis villakunder, bostadsrättsföreningar och offentliga byggnader med solceller på taket, eller lantbrukare med egen vindkraftsproduktion i samma anläggningspunkt som övrig verksamhet, inte ingå i beräkningen av de ingående summerade timeffektuttagen. Detta eftersom dessa produktionsanläggningar inte enbart förbrukar el från elnätet eller från egen produktion i syfte att driva produktionsanläggningen.

Medeleffekten och maxeffekten för den justerade utnyttjningsgraden beräknas på samma sätt som för utnyttjningsgraden, men även tillkommande produktion ska inkluderas i beräkningen. Inmatad medeleffekt från tillkommande produktion till det egna elnätet ska anges med positivt tecken.

Exempel

Exempel för beräkning av timmedeleffekten för justerad utnyttjningsgrad i ett nät med bland annat en gränspunkt och en produktionsanläggning finns i tabell 1.

Figur 1 Exempel för beräkning av timmedeleffekt för justerad utnyttjningsgrad

	Exempeltimme 1 Timmedeleffekt	Exempeltimme 2 Timmedeleffekt
Inmatad effekt från angränsande elnät till det egna elnätet	10	100
Uttagen effekt från det egna elnätet till angränsande elnät	-80	-20
Nyttillkommen produktion*	20	10
Summerad effekt	-50	90
Timmedeleffekten (Absolutbelopp av summerad effekt)	50	90

*Detta avser nya anläggningspunkter som har tagits i drift tidigast den 1 januari året efter normperiodens slut och som enbart ansluter produktionsanläggningar.

Exempeltimme 1: Här bidrar den tillkommande produktionen till att öka den effekt som förs över från det egna elnätet till angränsande nät. I den justerade utnyttjningsgraden undantas produktionsanläggningen, vilket ger en lägre timmedeleffekt än om produktionsanläggningen inte undantagits.

Exempeltimme 2: Här bidrar den tillkommande produktionen till att minska den effekt som förs över till det egna nätet från angränsande nät. I den justerade utnyttjningsgraden undantas produktionsanläggningen, vilket ger en högre timmedeleffekt än om produktionsanläggningen inte undantagits.

När ska elnätsföretagen skicka in justerad utnyttjningsgrad

Elnätsföretag som har haft ökad lokal produktion³ ska skicka in justerad utnyttjningsgrad till Energimarknadsinspektionen senast den 31 mars 2028. Den justerade utnyttjningsgraden kommer då användas i beräkning av justeringen för incitamentet för jämn belastning. Om elnätsföretaget inte rapporterar in justerad utnyttjningsgrad används i stället utfall för utnyttjningsgrad som elnätsföretagen rapporterar in i sina årsrapporter.

³ Nya anläggningspunkter som har tagits i drift tidigast den 1 januari året efter normperiodens slut och som enbart ansluter produktionsanläggningar.